

คำอุทิศ

ของผู้มีศรัทธาบริจาค เพื่อสร้างหนังสือเล่มนี้ขึ้น ไว้ในพระพุทธรูปศาสนา

จรัสศรี เมนาคม

ข้าพเจ้าได้ทราบชื่อของสวนโมกขพลาราม และท่านอาจารย์พุทธทาส มาเป็นเวลานาน แต่ก็ไม่ได้มีโอกาสไปสวนโมกขพลาราม และแสดงความเคารพต่อท่านอาจารย์พุทธทาส ซึ่งเป็นประธานอยู่ ณ สถานที่แห่งนั้น.

ข้าพเจ้าเพิ่งได้มีโอกาสไปสวนโมกข์ และฟังธรรมจากท่านอาจารย์เมื่อไม่นานมานี้ หลังจากที่ได้จัดธุระของตนให้มีเวลาว่างพอสมควร เมื่อได้ประสบโอกาสดังกล่าว ข้าพเจ้ารู้สึกว่าได้ทอดทิ้งเวลาให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์กว่าครึ่งหนึ่งของชีวิต สิ่งที่ข้าพเจ้าได้ทำมาโดยเข้าใจว่า เป็นภาระหน้าที่อันจำเป็นนั้น แท้ที่จริงมีความสำคัญเพียงเล็กน้อย และไม่จำเป็นต้องการดับทุกข์ได้โดยแท้จริง อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้ามีความยินดีอย่างล้นเหลือ ที่ได้ใช้เวลาที่เหลืออยู่ของชีวิต ไปอยู่ในสวนโมกข์ เป็นครั้งเป็นคราว ได้ฟังธรรมของท่านอาจารย์จากปากของท่านอาจารย์พุทธทาส ได้ปฏิบัติธรรมะด้วยตนเอง.

การศึกษา และปฏิบัติธรรมนั้น สถานที่ที่เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง สวนโมกข์เป็นสถานที่ในอุดมคติ เพราะเมื่อได้เข้าไปในสถานที่นั้นแล้ว เกิดความสงบ ความสบาย ความไร้กังวล เป็นอย่างยิ่ง เมื่อฟังธรรมะที่ท่านอาจารย์บรรยายจากปากของท่านเอง ได้อ่านหนังสือที่ท่านเขียน ได้แลเห็นและได้ฟังคำอธิบายภาพ ในโรงมหรสพทางวิญญาณ, และที่โรงปั้นภาพพุทธประวัติ ข้าพเจ้าขอสารภาพว่า ข้าพเจ้าเกิดความสุขใจ ความปีติโสมนัส ความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธรูปศาสนา อย่างที่มีเคยปรากฏมาก่อน.

ตั้งแต่เด็กมาข้าพเจ้าได้รับการศึกษาอบรม ให้เป็นผู้มีศีลธรรมขั้นต้น ไม่ให้เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ก็มีสุขพอสมควร ต่อเมื่อได้เข้าไปอยู่ในสวนโมกข์ ได้ฟังธรรม และได้ปฏิบัติธรรมตามคำแนะนำของท่านอาจารย์พุทธทาส

(๑)

ข้าพเจ้าจึงมีความเข้าใจในแก่นแท้ของพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น แม้ข้าพเจ้าจะมีได้มีดวงตาเห็นธรรมอย่างแจ่มแจ้ง แต่ธรรมะในสายตาของข้าพเจ้าที่ได้เห็น ก็ทำให้ข้าพเจ้าสุขใจ คลายทุกข์ได้เป็นอย่างมาก.

หนังสือชุดธรรมโฆษณของท่านอาจารย์พุทธทาส เป็นหนังสือที่มีบทความธรรมะหลายเรื่องหลายรส ให้ความรู้ในทางพระพุทธศาสนาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ได้มีท่านผู้มีศรัทธาพิมพ์ไปแล้วหลายเล่ม แต่ก็ยังไม่หมดสิ้น เพราะท่านอาจารย์พุทธทาสได้ศึกษาค้นคว้าข้อธรรมะ ที่สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ แล้วนำมาแจกแจงแยกแยะให้พุทธบริษัททั้งหลาย ผู้สนใจในธรรมะมีความเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น บทความธรรมะของท่านอาจารย์พุทธทาสให้ความสะดวกแก่ผู้เฝ้าธรรม ที่ไม่มีโอกาสจะศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง เมื่อมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น ก็อาจจะแสวงหาคำตอบ หรือเหตุผลที่ถูกต้องได้ จากบทความในหนังสือชุดธรรมโฆษณของท่านอาจารย์ดังกล่าวแล้ว.

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่เป็นผู้หนึ่งซึ่งช่วยจัดพิมพ์หนังสือชุดธรรมโฆษณ โดยเฉพาะในหัวข้อที่ว่าด้วย โมกขธรรมประยุกต์ ให้เผยแพร่โดยกว้างขวางยิ่งขึ้น การบำเพ็ญการกุศลของข้าพเจ้าในครั้งนี้ กระทำด้วยความบริสุทธิ์สะอาด เพื่อให้เป็นธรรมทาน และเพื่อความยั่งยืนของพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลทั้งหมดในการบำเพ็ญทานนี้ ให้แก่สรรพสิ่งทั้งหลาย ทั้งสังขตและอสังขต ที่มีบุญคุณต่อมนุษยชาติ เพราะสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ที่จะให้สรรพสิ่งทั้งหลายดำรงอยู่ในโลกนี้ได้.

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้มีพระคุณ ในชีวิตของข้าพเจ้า มีมารดา บิดา พระเจ้าพระสงฆ์ ครูบาอาจารย์ และสามี ซึ่งท่านเหล่านั้นได้มีพระคุณแก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างยิ่ง บุคคลสำคัญอีกท่านหนึ่ง ที่ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลในการบำเพ็ญธรรมทานครั้งนี้ คือ ท่านอาจารย์พุทธทาส ผู้ให้แสงสว่างในธรรมแก่ข้าพเจ้า ท่านได้ให้ความเมตตาแก่ข้าพเจ้า และญาติพี่น้องทุกคน ความจริงถ้าจะกล่าวให้กว้างออกไปอีก ท่านอาจารย์พุทธทาส เป็นผู้มีเมตตาแก่มนุษยทั่วหน้า เพราะท่านปรารถนาที่จะให้ผู้ที่มีโชคได้ เกิดมาเป็นมนุษย์ทุกคน ไม่เลือกชาติ ชั้น

วรรณะ ให้ได้พบแสงสว่างของพระพุทธศาสนา องค์ของท่านเองก็ได้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เป็นแบบอย่าง ให้ทุกคนประพฤติปฏิบัติตามอย่างอยู่ อย่างน่าเลื่อมใส.

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ พุดถึงท่านอาจารย์พุทธทาส ในฐานะที่ข้าพเจ้าได้เข้าไปปฏิบัติธรรมในสำนักของท่าน ว่าท่านเป็นผู้มีความสามารถปกครองพระเถระที่ ฆราวาส บรรดาที่พักอาศัยอยู่ในสวนโมกข์ มาจากที่ต่าง ๆ กัน พื้นฐานการศึกษาอบรมที่ได้รับมาก่อน ก็ไม่เหมือนกัน การที่จะให้ทุกคนประพฤติปฏิบัติให้เป็นอย่างเดียวกัน จึงเป็นการยากมิใช่น้อย เรื่องนี้นับว่าเป็นการทดสอบที่ดีประการหนึ่ง เพราะเมื่อมีคนอยู่รวมกันมาก ๆ ถ้ามีการกระทบกันขึ้น และผู้นั้นมีความโกรธ ความโลภ ความหลงอยู่ ความมีตัวตน หรือความเป็นตัวกู - ของกูออกมาคอยรับ ผู้นั้นก็ยังอยู่ในห้วงของความทุกข์ ความวุ่นวายใจ ยังสับสนตก หรือยังเลื่อนชั้นไม่ได้ การอยู่รวมกันของหมู่ชน ต้องอยู่กันด้วยธรรมะ ด้วยสติและปัญญา.

ข้าพเจ้าเองเพิ่งจะเข้าใจความหมายของคำว่า ศาสนา และพระธรรม และพระสงฆ์ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เมื่อข้าพเจ้าได้ไปรับการศึกษาอบรม และปฏิบัติธรรมที่สวนโมกข์นี้เอง ข้าพเจ้ารู้สึกว่ วันเวลาช่างหมดไปเร็วเหลือเกินในวันหนึ่ง ต่างกันกับเมื่อยังมิได้ปฏิบัติธรรม ซึ่งวันเวลาช่างหมดไปอย่างเชื่องช้า ทำอย่างไรวันเวลาก็ยังไม่หมดไป.

ขณะนี้ข้าพเจ้ามีกำลังใจสอยางจะมีชีวิต และวันเวลามากเท่าที่จะมีอยู่ได้ เพื่อศึกษาและปฏิบัติธรรม ตลอดจนช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย ให้พ้นจากทุกข์ภัยต่าง ๆ. หนังสือของท่านอาจารย์เล่มหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจธรรมะยิ่งขึ้น คือเรื่องภาษาคน ภาษาธรรม ขอยกตัวอย่างเช่นคำว่า.

ศาสนา ในภาษาคน หมายถึงโบสถ์ วิหาร เจดีย์ หรือผ้ากาสาวพัสตร์ ที่เห็นเหลืออยู่รวมอยู่ทั่วไป แต่ในภาษาธรรมท่านหมายถึงสิ่งที่เป็นที่พึ่งของมนุษย์ได้ คับทุกขได้. ถ้าพูดว่าศาสนาเจริญ ในภาษาธรรมก็หมายความว่า มีคุณธรรมที่ดี ช่วยค้ำทุกข์ได้ แพร่หลายทั่วไปในหมู่มนุษย์ มิใช่ว่าการมี โบสถ์ วิหาร เจดีย์ มากมายใหญ่โต เป็นการแสดงความเจริญทางพระพุทธศาสนา.

พระธรรม ในภาษาคอน หมายถึงคัมภีร์ หรือพระไตรปิฎกที่อยู่ในตู้ หรือแสดงที่แสดงธรรม ในภาษาธรรมนั้น คำว่าธรรมะหมายถึงสิ่งทั้งปวง ไม่มีการยกเว้นสิ่งใด เพราะธรรมเป็นธรรมชาติ เป็นกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ หน้าที่ของมนุษย์ที่ควรประพฤติปฏิบัติ คือการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามธรรมชาติ ผลของการประพฤติปฏิบัติ ที่ถูกต้องนั้นเรียกว่า ธรรมะ.

พระสงฆ์ ในภาษาของคน หมายถึง ผู้ที่โกนผม นุ่งห่มผ้าสีเหลือง ที่เราพบเห็นกันอยู่ทั่วไป ในภาษาธรรม ท่านหมายถึง ธรรม และคุณธรรม ความดี ที่มีอยู่ในจิตใจของผู้บวชทุกคน ทุกตอน ไม่ว่าจะเป็นในที่ลับ หรือที่แจ้ง สมควรแก่การเคารพกราบไหว้ทุกเมื่อ นี่คือสงฆ์สาวกของพระบรมศาสดาที่แท้จริง ไม่ใช่สงฆ์ ที่มีแต่ผ้าอ้อมสีเหลืองเป็นเปลือกห่อหุ้มอยู่.

ที่กล่าวมานี้เป็นตัวอย่างเล็กๆน้อยๆ ที่ข้าพเจ้าได้รับมาจากการที่ได้ศึกษาอบรม และปฏิบัติธรรมอยู่ในสวนโมกข์.

ท่านอาจารย์พุทธทาส ท่านสอนให้เราทั้งหลายแผ่เมตตาจิต ให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงที่เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ตลอดจนแผ่เมตตาให้แก่สิ่งที่มีบุญคุณ แก่เราทุกวันให้เคยชินเป็นนิสัย ข้าพเจ้าคิดว่า คำสอนของท่านมีค่ามาก เพราะสิ่งที่มีบุญคุณแก่เรานั้น บางทีเราก็ไม่ใคร่จะได้นึกถึง เช่นอากาศที่เราใช้หายใจอยู่ ถ้าขาดอากาศ หรือลมหายใจเสียชั่วระยะเวลาหนึ่ง เราก็มีชีวิตอยู่ต่อไปไม่ได้ แต่อากาศเป็นของธรรมดาสามัญเหลือเกิน จนเรามองข้ามความสำคัญของมันไป แต่มันก็มีบุญคุณแก่เรา ซึ่งจะขาดเสียมิได้.

สิ่งที่คนทั่วไปอาจจะเห็นว่า ต่ำต้อย น้อยราคา หากค่ามิได้ เช่น ไม่กวาดผ้าเช็ดว คนทั้งหลายอาจจะไม่คิดว่า มันมีบุญคุณแก่เรา แต่มันก็มีบุญคุณอยู่มิใช่น้อย เพราะถ้าบ้านเรือนใดไม่มีไม้กวาด ผ้าเช็ดว บ้านเรือนนั้นก็สกปรก เลอะเทอะ เต็มไปด้วยฝุ่นละออง หากจะนั่งจะนอนไม่ได้ หรือสิ่งที่หกราดอยู่บนพื้น ก็ต้องอาศัยไม้กวาดและผ้าเช็ดว มิใคร่บ้างที่คิดถึงบุญคุณของมัน.

อีกสิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าจะต้องขออภัยไว้ในที่นี้ด้วย ที่จะกล่าวถึง อาทิเช่น อูจจาระ บัสสวะที่เราถ่ายออกมาเอง เราก็มักจะรังเกียจกลิ่นของมัน ไม่อยากจับต้อง แต่มันก็มีบุญคุณแก่เราเป็นอย่างมาก เพราะสามารถนำไปใช้เป็นปุ๋ยพืช พันธุ์ผักต่างๆ ซึ่งพืชผักเหล่านั้นก็จะวนเวียนมาเป็นอาหารของคนอีก ปุ๋ยธรรมชาติเหล่านี้ มีคุณค่ายิ่ง

ขึ้นในยามที่ปญฺญวิทยาศาสตร์มีราคาแพง และเราต้องเสียเงินตราต่างประเทศ เช่น ในปัจจุบันนี้.

ข้าพเจ้ามีความศรัทธา เชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ว่าเป็นสิ่ง พระลึกอันสูงสุด และช่วยให้ผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมได้รับผล ตามอัตราส่วนของ การปฏิบัติอย่างแท้จริง.

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสกราบแทบเท้าท่านอาจารย์พุทธทาส ที่ท่านเป็นผู้นำและแจกแจงให้ผู้เข้าไปในสำนักของท่านได้เข้าใจพระธรรม ขอกราบพระสงฆ์ทุกรูป ที่กรุณาอธิบายความหมายของภาพเขียน และภาพปั้น ทั้งในโรงมหรสพทางวิญญาน และภาพปั้นด้านนอก ตลอดจนภาพปั้นที่โรงปั้นทุกท่าน ท่านปฏิบัติหน้าที่ของท่านด้วยความตั้งใจ เต็มใจ ไม่เบื่อง่าย และด้วยความเสียสละ เพื่อให้สำเร็จประโยชน์แก่ทุกคน ที่ไปเยี่ยมโรงมหรสพทางวิญญาน แต่ท่านทั้งหลายเหล่านั้น ข้าพเจ้าขออนุโมทนา.

ข้าพเจ้าได้เขียนข้อความ แสดงความรู้สึก ที่ได้เข้าไปศึกษาอบรมปฏิบัติธรรมในสวนโมกข์ ในโอกาสที่ข้าพเจ้าช่วยจัดพิมพ์หนังสือธรรมโฆษณ์ ที่ท่านได้ถืออยู่ในมือ ณ บัดนี้ ก็เพื่อให้ถึงประโยชน์ทางกายทางใจที่ข้าพเจ้าได้รับ และหวังว่าหนังสือนี้จะเป็ นธรรมประทีป แก่ท่านทั้งหลายโดยทั่วกัน.

กันยายน ๒๕๑๘